

STORA UTSKOTTETS UTLÅTANDE 1/2004 rd

Statsrådets utredning med anledning av regeringens ställningstagande till kommissionens meddelande 10.2.2004 om budgetramarna

Till statsrådet

INLEDNING

Remiss

Statsrådet lämnade den 11 februari 2004 en utredning i enlighet med grundlagens 97 § till riksdagens stora utskott med anledning av regeringens ställningstagande till kommissionens meddelande 10.2.2004 om budgetramarna (E 4/2004 rd). Stora utskottet har beslutat lämna ett utlåtande i saken till statsrådet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetråd Rauno Lämsä, finansministeriet
- regionutvecklingsdirektör Mårten Johansson, inrikesministeriet

- äldre regeringssekreterare Kari Valonen, jord- och skogsbruksministeriet
- konsultativ tjänsteman Anssi Paasivirta, handels- och industriministeriet.

Samband med andra handlingar

Stora utskottet har fått utlåtanden från finansutskottet (FiUU 13/2004 rd), förvaltningsutskottet (FvUU 4/2004 rd), jord- och skogsbruksutskottet (JsUU 7/2004 rd), ekonomiutskottet (EkUU 6/2004 rd), arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet (AjUU 2/2004 rd) och miljöutskottet (MiUU 10/2004 rd). Utlåtandena ingår som bilagor till detta utlåtande och stora utskottet har sänt dem till statsrådet för kännedom.

STATSRÅDETS UTREDNING

Förslagens huvudsakliga innehåll

Europeiska kommissionen lämnade den 10 februari 2004 ett meddelande till rådet och Europaparlamentet om de politiska utmaningarna och budgetmedlen i ett utvidgat EU 2007—2013 (meddelande om budgetramarna).

Meddelandet om budgetramarna innehåller kommissionens förslag till prioriteringar för den nya budgetperioden 2007—2013 och en översikt över de årliga budgetramarna huvudtitelvis till 2004 års priser. Kommissionen föreslår nu en

finansieringsperiod på sju år för att kunna väga in utbetalningen av jordbruksstöd (EU-25) och genomförandet av de nuvarande strukturfondsprogrammen. Meningen är att införa femårsperioder enligt valperioden för Europaparlamentet.

Meddelandet om budgetramarna fokuseras på tillväxt och konkurrenskraft samt tryggad samsättning inom unionen och på genomförande av målen i Lissabonstrategin. Kommissionens prioriteringar beträffande en ny budgetplan för det utvidgade EU är hållbar utveckling, ett EU

närmare medborgarna och EU som global partner. Utgångspunkten för "hållbar utveckling" är att agendan från Europeiska råden i Lissabon och Göteborg ska genomföras. I "hållbar utveckling" ingår konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning, ökad sammanhållning för tillväxt och sysselsättning samt långsiktigt utnyttjande och bevarande av naturresurser. "EU-medborgarskap" omfattar området med frihet, säkerhet och rättvisa, tillgång till grundläggande varor och tjänster samt att främja europeisk kultur och mångfald. "EU som global partner" omfattar först och främst EU och grannskapspolitiken och program för yttre förbindelser. Kommissionen lämnar sitt förslag till system för egna medel till rådet i en särskild rapport före sommaren 2004.

I sitt meddelande föreslår kommissionen nya budgetramar. Målet är en politikinriktad struktur som avspeglar unionens prioriteringar utifrån fem utgiftsrubriker:

- 1a) Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning,
- 1b) Sammanhållning för tillväxt och sysselsättning,
- 2) Långsiktigt utnyttjande och bevarande av naturresurser,
- 3) Medborgarskap, frihet, säkerhet och rättvisa,
- 4) EU som global partner och
- 5) Administration.

Budgetramarna anger ett tak för budgeten som enligt kommissionens meddelande ska hållas fast vid 1,24 % av bni enligt vad som överenskommits i samband med Agenda 2000. Europeiska utvecklingsfonden ska integreras i EU-budgeten. Den svarar nu för 0,03 % av bni. En väsentlig andel av EU:s resurser kommer att gå till målen "Konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning" (16 %) och "EU som global partner" (7 %).

Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet antog sin egen ståndpunkt till kommissionens meddelande om budgetramarna i EU-ministerutskottet den 11 februari 2004.

Regeringen menar att de nya budgetramarna ska stödja unionens politiska mål och allmänna

strävan att bibehålla unionens enhetlighet och de måste också medge en lösning som tillfredsställer alla medlemsstater. Regeringen understryker solidariteten mellan medlemsstaterna och en snabb integrering av de nya medlemsstaterna i unionen, men lyfter också fram behovet av en sträng budgetdisciplin i såväl medlemsstaterna som unionen. Den regionala sammanhållningspolitiken och insatserna för att främja konkurrenskraften bör enligt regeringen utgöra hörnstenar vad gäller innehållet och medlen för de nya budgetramarna.

Ambitionen att göra EU till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskaps ekonomi innebär att hela unionen och alla medlemsstater måste satsa mera på kunskap och innovation och samtidigt påskynda omstruktureringar. Regeringen understryker att sysselsättningspolitiken spelar en allt viktigare roll för att Lissabonmålen ska nås. Den ställer sig bakom kommissionens förslag om ökade resurser för forskning och innovation.

Regeringen har som mål att våra nordliga och östliga områden fortsatt ska omfattas av det högsta regionala stödet under den kommande finansieringsperioden. För Finland är det en nyckelfråga att dessa områdens särställning erkänns. Regeringen anser att landsbygdsutvecklingen har blivit styvmoderligt behandlad i kommissionens meddelande. Den tillstyrker att medlen ökas mer än vad kommissionen föreslår.

Regeringen ställer sig bakom kommissionens förslag om en särskild utgiftsrubrik för rättsliga och inrikes frågor. Behovet i fråga om program för yttre förbindelser ska bedömas i samband med egentliga lagstiftningsförslag.

Budgetramarna bör enligt regeringen ligga kring högst 1,1 procent av bni i EU under den kommande perioden. Denna samlade beräkning ska säkerställa att extra resurser kan anvisas för de politiska prioriteringar som är viktiga för Finland och som får störst effekt. Resultatansvar och öppenhet är honnörsord i hela EU-finansieringen. Regeringen är för avskaffande av alla betalningslätnader och en förenkling av finansieringssystemet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Stora utskottet har fått en mycket kortfattad och knapphändig utredning från regeringen om kommissionens meddelande om budgetramarna. Sex fackutskott har lämnat utlåtande om utredningen till stora utskottet. Utskottens ståndpunkter är rätt samstämmiga med undantag för vissa skillnader i accentueringen. Stora utskottet vill i sitt utlåtande lyfta fram de synpunkter som är viktigast för Finland och samordna fackutskottens syn på saken.

I sitt meddelande tar kommissionen upp riktlinjerna för ett utvidgat EU och de budgetramar inom vilka målen ska nås 2000—2013. Finland blir allt tydligare en nettobetalare i den utvidgade unionen och därför är de förestående förhandlingarna om budgetramarna synnerligen viktiga för Finland.

Enligt uppskattning kommer Finlands kalkylerade nettobidrag under nästa ramperiod stegvis att öka från nuvarande 0,1—0,2 procent till 0,3—0,5 procent av bni och vore därmed 540—880 miljoner euro 2013. Stora utskottet omfattar finansutskottets syn och ställer sig bakom målet i statsrådets utredning att EU fortsatt bör iakttä en sträng budgetdisciplin. Som regeringen påpekar uppfyller kommissionens riktlinjer inte detta krav i alla delar.

De prioriteringar kommissionen föreslår — konkurrenskraft för tillväxt och sysselsättning, en balanserad regional- och strukturpolitik och bättre intern säkerhet och internationellt samarbete — är enligt utskottens mening riktiga ur Finlands synvinkel.

Finansutskottet framhåller i sitt utlåtande att den finska regeringens preliminära ståndpunkt att gränsen för åtaganden bör gå vid 1,1 procent i praktiken och med hänsyn till Europeiska utvecklingsfonden svarar mot åtagandebemyndiganden om ungefär 1 procent. Detta kommer mycket nära den ståndpunkt som EU:s största nettobetalare hittills företrätt i förhandlingarna.

Arbetsmarknads- och jämställdhetsutskottet menar i sitt utlåtande att man med denna samlade beräkning som regeringen lägger fram kan sä-

kerställa att det finns resurser för att främja de viktigaste målen för sysselsättning och konkurrenskraft i Finland och hela EU, men det ser också på vilka eventuella negativa effekter en ökning kan få för rörelsefriheten i den nationella budgetekonomin och möjligheterna att effektivt tillgodose den nationella regional- och sysselsättningspolitiken.

Ekonomiutskottet påtalar i sitt utlåtande vissa motstridigheter i regeringens ståndpunkter. Å ena sidan utgår regeringen från ett lägre åtagande än vad kommissionen föreslår. Å andra sidan gäller det med tanke på vår egen regional- och strukturpolitik att säkerställa en adekvat tillgång till finansiella bidrag från unionen och dessutom föreslår regeringen en större ökning i landsbygdsutvecklingsmedlen än vad kommissionen gör. Regeringen utgår från det faktum att de verkliga åtagandena nuförtiden ligger under 1,0 procent. Enligt detta medger regeringens förslag om 1,1 procent, som ligger under kommissionens förslag, betydande extra satsningar, om EU samtidigt kan göra sin budgetpraxis effektivare. Stora utskottet påpekar att kalkylerna helst inte ska bygga på överdrivna förhoppningar om en effektivare verksamhet, utan att substansmålen för de olika politikområdena och medlen för att genomföra målen bör harmoniera med varandra.

Lejonparten eller inemot 90 procent av budgetramarna går till anslagna medel, vilket betyder att flexibiliteten i budgetramarna efter utvidgningen bara omfattar andra bidrag till de nuvarande medlemsstaterna. Detta innebär en viss risk också för den för oss så viktiga regional- och strukturpolitiska finansieringen. Stora utskottet anser i likhet med fackutskotten att regeringens förslag om åtaganden på 1,1 procent är rätt utgångspunkt för ramförhandlingarna, men att det är viktigare att vi kan säkerställa våra mål för substansen i EU-politiken vid de förestående fortsatta förhandlingarna än att vi exakt slår fast var vi står i fråga om maximala åtaganden. Som regeringen framhåller i sina ställningstaganden handlar det inte bara om finansiella beräkningar

utan också om politiska val. Därför bör regeringen anpassa sina åtaganden och riktlinjer för åtagandebemyndiganden till detta. Som stora utskottet ser det är det viktigt att det sker en ombedömning av utgiftsnivån och Finlands ståndpunkt till den under förhandlingarnas gång. Det måste ses till att vi kommer ifrån underutnyttjandet av budgetmedel som redan pågått i många år. Det skulle också få positiva effekter för budgetramarna.

Konkurrenskraft

För att unionen ska kunna förbättra sin allmänna konkurrenskraft måste den se till att aktuella strategier är sinsemellan samordnade och att merresurser i fortsättningen inriktas på redan överenskomna åtgärder och projekt som klart förbättrar unionens konkurrenskraft. Bland de metoder med vilka unionens konkurrenskraft kan förbättras och investeringar och företagsetableringar främjas i unionen kan nämnas omstruktureringar, nyttiggörande av forskning och innovationer och kompetensutveckling. Ekonomiskutskottet framhöll i sitt utlåtande att utvidgningen innebär en betydande tillväxtpotential för unionen. Medaljens framsida är att de ekonomiska nyckeltalen för EU-25 genom utvidgningen blir en avsevärt större utmaning jämfört med nyckeltalen för nuvarande EU-15. Detta gäller såväl nationalinkomsten per capita, produktivitetstillväxten som sysselsättningen. Det gäller att satsa på att övervinna dessa problem, framför allt att förbättra konkurrenskraften och produktiviteten.

I sina utlåtanden omfattar utskotten regeringens syn att unionen i allt högre grad bör fokusera på åtgärder som kan ge ett mervärde om de vidtas på unionsnivå i stället för i enskilda medlemsstater. Det behövs tydliga prioriteringar och politiska mål i unionens verksamhet samt en adekvat resurstilldelning. Enligt kommissionens förslag ska medlen för forskning och utveckling tredubblas fram till 2013. Men ekonomiskutskottet påpekar i sitt utlåtande att kommissionens mål om tre gånger större egna medel för forskning och utveckling kan ligga i överkant.

Prioriteringar, strukturer och metoder i det kommande ramprogrammet för forskning bör vägas in i de finansiella beräkningarna.

Finansutskottet ser det som högst motiverat att forskningen får mer resurser. För att EU ska kunna utvecklas till världens mest konkurrenskraftiga ekonomiska område måste både unionen och medlemsstaterna satsa på kunskap och innovation. Tillväxten inom forskningen bör ske inom områden som bäst stöder innovation, ökad produktivitet och företagsamhet samt sysselsättning. Jämfört med t.ex. Förenta staterna och Japan har unionen satsat relativt lite på forskning. Det gäller att skapa sådana villkor för forskning och utveckling som kan bidra till att hålla kvar verksamheten i Europa. I sitt utlåtande uttryckte finansutskottet sin oro över att en kraftigt ökad budget i många länder kan leda till att nationella insatser ersätts med EU-bidrag. Detta hjälper inte till för att förstärka unionens konkurrenskraft eller att uppnå gemensamma mål. Eftersläpningen i nationell finansiering bör inte kompenseras med bidrag från EU, utan EU:s åtgärder bör åstadkomma ett verkligt mervärde i medlemsstaterna och i hela unionen.

Insatserna för forskning och utveckling och en kunskapsbaserad ekonomi är en av de viktigaste utmaningarna i beredningen av budgetramarna. Vid sidan av forskning spelar utbildning en central roll för bättre konkurrenskraft. En omstrukturering är bra för att utveckla utbildningsarbetet i unionen. Det gäller dock att se till att prioriteringarna inom olika delområden också i praktiken betyder adekvata anslag för utbildning. Bland andra stora utmaningar kan nämnas konkurrenskraftsfrämjande investeringar i infrastruktur och en sammankoppling av regional- och strukturpolitiken med konkurrenskraftspolitikerna men med bibehållande av den ömsesidiga solidaritetsprincipen.

Regional- och strukturpolitik

Stora utskottet omfattar regeringens syn att man i regional- och strukturpolitiken bör arbeta för en balanserad, innovativ strukturpolitisk och samtidigt disciplinerad finansiell lösning som

tillfredsställer både de nya och de nuvarande medlemsstaterna. Unionens totala utgifter för regional- och strukturpolitiken blir i framtiden en allt viktigare fråga för Finland när att vi blir nettobetalarare i EU. Enligt kommissionens förslag bör omkring 0,40 procent av bni i EU i framtiden avsättas för regional- och strukturpolitiken, vilket enligt kommissionens beräkningar innebär omkring 336 miljarder euro under den förestående ramperioden. Enligt utredning medger detta att tyngdpunkten i den strukturpolitiska finansieringen förskjuts mot de allra fattigaste områdena och bidrar därmed till att unionens sammanhållningsmål kan nås. Samtidigt blir det också möjligt att ta i regionala och strukturella problem i de nuvarande medlemsstaterna.

Stora utskottet vill erinra att sammanhållningsprincipen i EU-politiken bygger på ömsesidig solidaritet mellan medlemsstaterna. Det kan vara svårt att få tankegångarna att gå ihop med att vissa medlemsstater med hjälp av direkta eller indirekta finansiella bidrag från EU skulle upprätthålla exceptionellt stora skatte- och socialpolitiska konkurrensförmåner jämfört med andra medlemsstater. Ekonomiutskottet påminde i sitt utlåtande att investeringsstöden till företag också alltid ska ha en objektivt motiverbar regional- eller strukturpolitisk grund. Rena EU-finansierade företagsstöd för att flytta företagssamhet från en nettobetalarstat till en stödmottagande stat ställer hela sammanhållningspolitikens trovärdighet på spel.

I sitt ställningstagande till meddelandet om budgetramarna anser regeringen att Finlands mål fortfarande är att landets norra och östra områden också under den kommande finansieringsperioden tilldelas regionens högsta regionala stöd. I sitt ställningstagande till den tredje sammanhållningsrapporten betraktar regeringen det som en nyckelfråga att våra nordliga och östliga områden fortsatt omfattas av det högsta regionala stödet. Dessa två mål sammanfaller inte helt. Det senare, som alltså benämns nyckelfråga, kan uppnås oberoende av det förra. I sina utlåtanden har fackutskotten ansett det viktigt att Finlands nordliga och östliga områden under den kommande ramperioden fortsatt räknas till de områ-

den som får det högsta regionala stödet från gemenskapen på grund av deras särförhållanden och sämre strukturella villkor jämfört med andra områden. Finansutskottet menar att det strategiska valet för Finlands del sker enligt huruvida våra fattigaste områden i fortsättningen omfattas av mål 1 eller mål 2.

Finansutskottet noterar i sitt utlåtande att samtliga nya medlemsstater är sammanhållningsländer och därmed omfattas av konvergensmålet, dvs. mål 1. Merparten av anslagen för regional- och strukturpolitiken, omkring 78 procent, går till mål 1-områden under den kommande finansieringsperioden. Konvergensprogrammet kommer att inkludera områden med en bni per capita under 75 procent av medelvärdet i EU-25, m.a.o. den utvidgade unionen. Detta kommer klart att försvåra Finlands mål att omfattas av det högsta regionala stödet.

Kommissionen föreslår att Finland under den kommande ramperioden ska höra till mål 2-området. Hit hör områden med en bni per capita på över 75 procent av medelvärdet för EU-15, dvs. de nuvarande medlemsstaterna. Målet avser att främja regional konkurrenskraft och sysselsättning. Under den kommande finansieringsperioden avsätts omkring 18 procent av anslagen för regional- och strukturpolitiken för detta. Unionens nordliga, ytterst glest bebyggda områden ska få höjt stöd.

I en sakkunnigutredning till ekonomiutskottet framförs dock vissa farhågor för det svaga bidraget till det nya mål 2-området (18 %) i de kommande budgetramarna. Det nya mål 2-programmet kommer i praktiken att vara den enda satsningen på förbättring av den regionala konkurrenskraften och sysselsättningen i de nuvarande medlemsstaterna. Detta kan betyda att våra nuvarande mål 2-områden faller utanför allt regional- och strukturpolitiskt stöd. Enligt förslaget ska också vissa regionalpolitiska stödformer i framtiden vara förbjudna inom mål 2-området, vilket inte kan anses motiverat ur Finlands synvinkel. Dessa synpunkter föranleder ekonomiutskottet att understryka att det ligger i hela rikets nationella intresse att östra och norra Finland omfattas av konvergensmålet.

Också finansutskottet menar i sitt utlåtande att vi utöver mål 1 ännu efter 2006 behöver ett instrument som det nuvarande mål 2-programmet för att underlätta omstruktureringar. Om hela landet hör till mål 2-området försvagas de nuvarande mål 2-områdenas situation proportionellt. Ett stöd av nuvarande storlek för dessa strukturuomvandlingsområden är dock nödvändigt med tanke på en regionalt balanserad utveckling och områdenas konkurrenskraft och sysselsättning.

För stora utskottet är det en nyckelfråga att Finlands nordliga och östliga områden fortsatt omfattas av det högsta regionala stödet och att det samtidigt ses till att Finlands nuvarande mål 2-område fortsatt har tillgång till motsvarande EU-stödform för att förbättra konkurrenskraften och underlätta anpassningen till strukturuomvandlingen. Det viktigaste i bedömningen av slutresultatet är givetvis att stödet är så stort som möjligt. Vid förhandlingarna om en konstitution för EU har Finland som mål att få de glest bebyggda områdenas särställning inskriven i fördraget för att den vägen få in en bestående möjlighet till högre stöd.

Landsbygdsutveckling

I kommissionens förslag samlas de nuvarande landsbygdspolitiska instrumenten under rubriken "Långsiktigt utnyttjande och bevarande av naturresurser" och landsbygdspolitiken kommer att finansieras med medel från den nya landsbygdsutvecklingsfonden. Utifrån utredning håller finansutskottet det för sannolikt att direkta stöd till jordbruket och marknadsåtgärder inte tas upp i samband med beredningen av budgetramarna. Beslut om dem fattades redan sommaren 2003. Jord- och skogsbruksutskottet understryker i sitt utlåtande att de utgiftsramar som spikades för jordbruket i samband med utvidgningen inte bör begränsas ytterligare, trots att unionens totala utgifter minskades jämfört med kommissionens förslag.

Landsbygdsutvecklingen har blivit ganska styvmoderligt behandlad både i meddelandet om budgetramarna och sammanhållningsrapporten.

Den gemensamma jordbrukspolitiken måste backas upp av en aktiv politik för landsbygdsutveckling inom hela unionen. I ett socialt perspektiv och med tanke på sysselsättningen är det nödvändigt att utveckla ny näringsverksamhet på landsbygden för att kompensera bortfallet av arbetstillfällen inom jordbruket och bibehålla möjligheten att bo på landsbygden. Det behövs också effektivare gemensamma åtgärder från unionens sida för att främja uppkomsten av flerbranschföretagsamhet och nya arbetstillfällen på landsbygden. Till detta räknas också tillgången till utbildningstjänster, fungerande vägförbindelser och kommunikationer samt andra tjänster som tillhandahålls av det allmänna. I linje med regeringens ståndpunkt anser utskottet att landsbygdsutvecklingen kräver mer resurser än vad kommissionen föreslår.

Intern säkerhet och internationellt samarbete

Området med frihet, säkerhet och rättvisa får äntligen sin egen utgiftsrubrik i de kommande budgetramarna. Förvaltningsutskottet har i sitt utlåtande förklarat sig vara mycket tillfreds med detta. Genomförandet av målen från toppmötet i Tammerfors har fått accentuerad betydelse inte minst på grund av kampen mot terrorism. Rättsliga och inrikes frågor kommer att få en ännu starkare ställning i unionens nya konstitution och därför ser stora utskottet det som motiverat att detta område får en egen utgiftsrubrik i budgetramarna.

I meddelandet om budgetramarna konstateras att det fortsättningsvis kommer att vara en viktig fråga för EU att garantera säkerheten genom att förebygga och bekämpa brottslighet och terrorism. Meddelandet understryker att det är viktigt för säkerheten att utveckla Europol och Europeiska polisakademin och att förstärka Eurojust för att underlätta samordning och samarbete vid gränsöverskridande brott. Finland har i sina tidigare ställningstaganden konsekvent talat för ökad gemenskapsfinansiering av gränskontrollen och en ekonomisk bördefördelning. Finansutskottet anser i sitt utlåtande att Finland fortsatt bör arbeta för att utverka garantier för en gemen-

sam finansiering av kontrollen av de yttre gränserna utifrån överensstämmande kriterier och för en ekonomisk bördefördelning för 2007—2013.

Det gränsöverskridande samarbetet och det nya grannskapsinstrumentet bör tillsammans kunna utnyttjas för att göra samarbetet över gränserna smidigare och främja genomförandet av verksamhetsprogrammet för den nordliga dimensionen. Finansutskottet noterar i sitt utlåtande att det utifrån den information som hittills tillhandahållits i saken förefaller lämpligast att finansieringen samlas på ett och samma ställe.

Mål 3-programmet innefattar insatser för att främja det regionala samarbetet vid unionens inre och yttre gränser. För att detta mål ska kunna genomföras anvisas i linje med Interreg-principerna omkring fyra procent av medlen för regional- och strukturpolitiken för detta ändamål. Vid de yttre gränserna införs ett nytt s.k. grannskapsinstrument, vilket betyder att till exempel gemensamma projekt för Finland och Ryssland kan finansieras med medel från samma fond. Som regeringen framhåller i sitt ställningstagande till budgetmeddelandet förutsätter grannskapsinstrumentet också mera medel för denna prioritering. Finland utgår från att medel för handlingsprogrammet för den nordliga dimensionen bör kunna garanteras bland annat via lämpliga instrument för finansiering av yttre förbindelser, utan att man på detta stadium tar ställning till exempel till en särskild budgetlinje. Miljöutskottet påpekar i sitt utlåtande att grannskapsinstrumentet medger att miljöprojekt genomförs i gränsområdena mellan Finland och Ryssland och att det bör nyttiggöras så effektivt som möjligt. Skyddet av Östersjön bör vara en klar prioritet med beaktande av gemenskapens utvidgning.

Stora utskottet lyfter också fram EU:s biståndssamarbete i unionens yttre förbindelser. Kommissionens förslag understryker EU:s roll som garant för principerna för en hållbar utveckling i multi- och bilaterala internationella relationer. Biståndssamarbetet fokuseras på att minska fattigdom i linje med FN:s millenniemål. Stora utskottet tillstyrker kommissionens förslag.

Finansieringssystem och budgetdisciplin

Kommissionen lämnar ett förslag om översyn av principerna för egna medel först senare i vår. I finansieringssystemet föreslås inte nu några stora ändringar, men i meddelandet ingår ett förslag om en ny typ av justeringsmekanism som omfattar alla medlemsstater. Regeringen menar att kommissionens förslag gör det nuvarande systemet ännu mera komplicerat och mindre inspirerande. Stora utskottet omfattar i likhet med fackutskotten regeringens negativa syn. Finansieringen bör bygga på ett rättvist, enkelt och genomsebart system. Stora utskottet tillstyrker regeringens ståndpunkt att alla nuvarande lättnader i EU:s medlemsavgifter måste avskaffas i fortsättningen.

Administrativa förfaranden och beslutsprocesser bör förenklas och närhetsprincipen förstärkas i linje med kommissionens förslag. Det är viktigt med tanke på regionala aktörer, inte minst jordbrukare och små och medelstora företag. Vidare bör effektivare sanktioner vid missbruk av EU-medel och medelskontrollen uppmärksammas bättre. Tillgänglig statistik bör vara faktabaserad. Medelsanvändningen bör följa bestämmelser och beslut.

Finansutskottet upprepar i sitt utlåtande sin tidigare reserverade hållning till förslaget om en EU-skatt. Utskottet menar att systemet för egna medel kan utvecklas så att det blir mera genomsebart och i högre grad svarar mot medlemsstaternas förmögenhet.

Fackutskotten uppmärksammade i sina utlåtanden de problem som en omstrukturering av budgetramarna kan ge upphov till åtminstone i övergångsfasen. När den förra ramperioden löper ut och om den nya kommer långsamt i gång i medlemsstaterna kan det uppstå avbrott på mer än ett år i vissa funktioner. Med stöd av utredning anser utskottet det fullt möjligt att till exempel all landsbygdsutveckling stannar upp i ALMA-områden 2006—2007. Kommissionen har vidare för avsikt att samla de nuvarande små finansieringsprogrammen inom miljöområdet till ett nytt finansiellt instrument och lyfta över den egentliga miljöfinansieringen under underrubriken naturresurser. Miljöutskottet ser i sitt

utlåtande med oro på den föreslagna omstruktureringen eftersom den kan betyda att miljöfinansieringen minskar i betydelse i och med att jordbrukspolitiken binder upp merparten av utgifterna inom denna prioritet. Å andra sidan kan det tänkas att sambanden mellan landsbygdsutveckling och miljösynpunkter skapar nya möjligheter att främja miljöfrågor och detta bör ses som en positiv möjlighet.

Utlåtande

Stora utskottet anför

*att regeringen bör beakta det som sägs
ovan och*

understryker vidare att Finlands substansmål för EU-politiken bör tryggas vid beslut om de största åtagandebelopen.

Utskottet förutsätter att regeringen förser riksdagen med adekvat information under hela förhandlingsprocessen.

På grund av ärendets allmänna betydelse föreslår utskottet att riksdagen tar in utlåtandet i riksdagshandlingarna.

Helsingfors den 14 april 2004

I den avgörande behandlingen deltog

vordf. Hannu Takkula /cent
medl. Mikko Elo /sd
Christina Gestrin /sv
Jukka Gustafsson /sd (delvis)
Heidi Hautala /gröna (delvis)
Pertti Hemmilä /saml
Toimi Kankaanniemi /kd
Mari Kiviniemi /cent
Katri Komi /cent
Miapetra Kumpula /sd
Rosa Meriläinen /gröna
Tapani Mäkinen /saml
Susanna Rahkonen /sd
Juha Rehula /cent

Jouko Skinnari /sd
Kari Uotila /vänst
Jan Vapaavuori /saml
Jari Vilén /saml
Matti Väistö /cent
ers. Eero Akaan-Penttilä /saml
Sirkka-Liisa Anttila /cent (delvis)
Timo Kalli /cent
Jere Lahti /saml
Satu Taiveaho /sd
Pentti Tiusanen /vänst
Tapani Tölli /cent
Jutta Urpilainen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Kirsi Pimiä.

AVVIKANDE MENING

*Motivering***Allmänt**

Europeiska unionens budgetramar för 2007—2013 är ett mycket viktigt frågekomplex. Där läggs storleken på medlemsstaternas finansiella bidrag fast, precis som unionens utgifter enligt huvudpunkter, och dessutom anföras en lång rad grunder för unionens verksamhet. Efter den 1 maj 2004 kommer unionen att vara ett enormt område såväl geografiskt som med hänsyn till befolkning och många andra storheter. I takt med att unionens behörighet utvidgas ytterligare och beslutsprocesserna förändras med den nya konstitutionen och beslut med kvalificerad majoritet införs på bred front blir besluten om budgetramarna ännu viktigare för hela unionen. Särskilt viktiga kommer de att vara för de nya fattiga medlemsstaterna. Också ur vår synvinkel innebär de tillsammans med utvidgningen och konstitutionen upptakten till en helt ny EU-era.

Det är beklagligt att statsminister Matti Vanhanens regering på finska bara lämnade en schematisk promemoria på tre sidor om budgetramarna till riksdagen. Regeringen undervärderar sakens betydelse. Det finns en särskild utredning om den tredje sammanhållningsrapporten.

Stora utskottet har utifrån utlåtandena från flera fackutskott sammanställt ett utlåtande med ett i huvudsak acceptabelt innehåll, låt vara att substansen är mycket knapp. Utskottet saknade mod att ta klart ställning enligt unionens och Finlands intressen till de frågor som är utestående i budgetförhandlingarna. Utskottets linje följer traditionen med Finland som "mönsterelev". Det tjänar inte våra förhandlingsmål att man på detta sätt sträcker vapnen på förhand.

Jag anför nedan ett antal viktiga synpunkter som kräver ett tydligt ställningstagande från riksdagen.

Budgetramarna och de generella målen

EU bör koncentrera sig bara på de frågor som ger ett klart mervärde. Prioriteringarna bör vara att bygga upp ett civiliserat kunskapssamhälle, värna en sund miljö och bekämpa internationell brottslighet. Vad gäller övriga verksamheter behövs det fler nationella beslut utifrån subsidiaritetsprincipen och färre administrativa åtgärder från EU:s sida.

Kommissionen föreslår att budgetramarna ska vara 1,24 % av bni. Finlands regering föreslår omkring 1,1 %. Skillnaden är avsevärd. Regeringen har inte klart angett var det ska skäras jämfört med kommissionens förslag. Om det skärs i jordbruket och regional- och strukturpolitiken kan Finland bli en stor förlorare. I vilket fall som helst blir Finland en mycket stark nettobetalarare i EU. Vårt maxbidrag kan rent av närma sig en miljard euro per år jämfört med några tiotal miljoner euro per år hittills.

Det finns skäl att allvarligt överväga om det är klokt att låta det finska folkets pengar cirkulera genom EU:s väldiga byråkrati, inte minst om substansbestämmelserna står i strid med våra nationella intressen. Detta är inte att betona egoism utan självständighet.

Man kan inte ta slutligt ställning till budgettaket förrän förhandlingarna om substansen är klara.

Regional- och strukturpolitiken

Under EU-medlemskapet har våra landsbygdsområden körts ner i rasande fart. Statsrevisorerna påpekade i sin berättelse att den djupa landsbygden inte har haft någon nytta av den programbaserade regional- och strukturpolitiken. Nu behövs det en vändning till det bättre. Kommissionens förslag utlovar inga förbättringar. Mörka moln hopar sig över vår regional- och strukturpolitik.

Regeringen uppger i sitt ställningstagande till den tredje sammanhållningsrapporten att det är en nyckelfråga att våra nordliga och östliga områden fortsatt omfattas av det högsta regionala stödet. Men det framgår ingenstans vad regeringen menar med en nyckelfråga. Det är skäl att omfatta nyckelfrågan och komma med ett klart uttalande i saken (*Uttalande 1*).

Inom mål 2-området också på annat håll i landet är det livsviktigt att säkerställa rätten att bevilja regional- och strukturpolitiska stöd av nuvarande omfattning och storlek. Också i detta område av södra och västra Finland finns utflyttarområden på tillbakagång där fortsatta stöd är ett livsvillkor. Om skillnaden ökar i storleken på stöden till exempel mellan den ekonomiska regionen Saarijärvi — Viitasaari som hör till mellersta Finlands mål 1-område och Keuruu ekonomiska region som hör till mål 2-området är det ytterst oräddvinst för Keuruu och Multia. Det är skäl att klarlägga också detta med ett uttalande (*Uttalande 2*).

Jordbruk och landsbygdsutveckling

I Finland rådet en exceptionellt stor enhällighet om att vi bör ha kvar vår inhemska livsmedels ekonomi också i framtiden. Det har gjorts många utfästelser om detta men resultaten är alltmera oroväckande. Både regeringen och jord- och skogsbruksutskottet tar oskäligt kortfattat och lättvindigt ställning till ramarna med hänsyn till jordbruket och landsbygdsutvecklingen.

I kommissionens förslag ingår en ny huvudtitel "Långsiktigt utnyttjande och bevarande av naturresurser" som omfattar många slag av verksamheter. Det är nödvändigt att bena upp den nya huvudtiteln i detalj innan de egentliga förhandlingarna börjar. För vårt jordbruk är det nödvändigt att utgå från att det familjebaserade bruket och livsmedels ekonomin tryggas i hela Finland under den kommande finansieringsperioden. Detta föranleder ett tredje uttalande (*Uttalande 3*).

Lättnader med medlemsavgifterna och skattekonkurrens

Storbritannien medgavs genom överenskommelsen vid Europeiska rådets möte i Fontainebleau den 26 juni 1984 moms rabatt på sin EU-medlemsavgift. Inte ens fattigare medlemsstater har motsvarande förmån. Motiven för en sådan rabatt är inte acceptabla. Detta privilegium måste avskaffas vid förhandlingarna om budgetramarna. Frågan kräver ett uttalande (*Uttalande 4*).

Sveriges statsminister Göran Persson, sd, har krävt att medlemsstaterna inte får upprätthålla skattekonkurrensförmåner samtidigt som de får ett omfattande finansiellt bidrag från unionen. Finlands regeringen har all orsak att ställa sig bakom detta krav. Vad gäller inkomst-, företags-, kapital- och alkoholbeskattningen bör det ställas som villkor för EU-bidrag att en medlemsstat inte bedriver en oskälig skattekonkurrens politik. Också detta kräver ett uttalande (*Uttalande 5*).

Stöd för den avvikande meningen

Jag konstaterar att ledamot Timo Soini, saf, i stora utskottets arbetsdelegation omfattade förslagen till uttalanden i denna avvikande mening men som ersättare i utskottet kunde han inte under teckna en avvikande mening.

Ståndpunkt

Jag anser att utskottet borde ha godkänt följande uttalanden

1. Stora utskottet förutsätter att regeringen ser till att Finlands nordliga och östliga områden (nuvarande mål 1-område) omfattas av det högsta regionala stödet också under finansieringsperioden 2007—2013.

2. Stora utskottet förutsätter att regeringen ser till att rätten att bevilja regional- och strukturpolitiskt stöd i Finlands nuvarande mål 2-område och en adekvat nivå på stödet säkerställs under finansieringsperioden 2007—2013.

3. *Stora utskottet förutsätter att regeringen ser till att villkoren för familje-
serat jordbruk och livsmedelsekonomi
tryggas inom hela Finland under finan-
sieringsperioden 2007—2013.*

4. *Stora utskottet förutsätter att reger-
ingen ser till att de lättnader med betal-
ningen av EU-medlemsavgifter som be-
viljats vissa medlemsstater avskaffas i*

*samband med förhandlingarna om bud-
getramarna.*

5. *Stora utskottet förutsätter att reger-
ingen ser till att inga medlemsstater
med hjälp av direkt eller indirekt finan-
siellt bidrag från unionen kan upprätt-
hålla exceptionellt stora skattekonkur-
rensfrämjanden jämfört med andra med-
lemsstater (den s.k. Perssonska linjen).*

Helsingfors den 14 april 2004

Toimi Kankaanniemi /kd